บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

จันทบุรีนฤนาถ, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระ. ปทานุกรมบาลี ไทย อังกฤษ สันสกฤต. กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๑๓.

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. พระราชพิธีสิบสองเดือน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณาคาร, ๒๔๙๕.

ทวาทศมาส. แผนกภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๕.

ประชุมศิลาจารึกภาคที่ ๓. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ทำเนียบนายกรัฐมนตรี, ๒๕๐๘.

พุทธยอดฟ้าจุฬาโลก, พระบาทสมเด็จพระ. รามเกียรติ์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศิลปาบรรณาคาร, ๒๕๑๐.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๑๐.

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. บ่อเกิดแห่งรามเกียรติ์. กรุงเทพฯ : องค์การค้าคุรุสภา, ๒๕๑๖.

————. เทพเจ้าและสิ่งที่น่ารู้. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธรรมบรรณาคาร, ๒๕๑๖.

————. พระนลคำหลวง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทย, ๒๔๕๔.

————. พระศุนหเศป. กรุงเทพฯ : องค์การค้าคุรุสภา, ๒๕๐๔.

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ลิลิตนารายณ์สิบปาง. พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงพระศพ สมเด็จพระนางเจ้าอินทรศักดิ์ศจี พระวรราชายาในรัชกาลที่ ๖. ๒ พฤศจิกายน ๒๕๑๙.

————. สาวิตรี หนามยอกเอาหนามบ่ง และหมื่นประมาทศาล. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศิลปาบรรณาคาร, ๒๕๑๒.

วิสุทธิ์ บุษยกุล. วิสุทธินิพนธ์. กรุงเทพฯ : ธเนศวรการพิมพ์, ๒๕๒๐.

อุรคินทร์ วิริยะบูรณะ. ประเพณีไทยฉบับพระมหาราชครูฯ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ประจักษ์วิทยา, ๒๕๑๖.

เอกสารอื่น ๆ

จินดา เทียมเมธ. "พระพิรุณกับนาคทรง." เอกสารเผยแพร่ความรู้ ฉบับที่ ๓. กรุงเทพฯ : คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๑๓.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาอังกฤษ

Books

Basham, A.L. The Wonder that was India. Calcutta : Fontana Books, 1967.

Das, Chandra Abinas. Rgveda Culture. Calcutta : Madras R. Cambray & Co., 1925.

Dowson, John. A Classical Dictionary of Hindu Mythology and Religion, Geography, History and Literature. 10th ed. London : Routledge and Kegan Paul Ltd., 1961.

Dubois, Abbe J.A. Hindu Manners, Customs and Ceremonies. Oxford : The Clarendon Press, 1906.

Hopkins, Edward Washburn. Epic Mythology. Delhi : Motilal Banarsidass, 1974.

Keith, Arthur Berriedale. The Religion and Philosophy of the Veda and Upanishads. Part I. Vol XXXI. Delhi : Motilal Banarsidass, 1970.

Lanman, C.R. Sanskrit Reader. Cambridge, Mass. : Harvard University Press, 1974.

Macdonell, A.A. A History of Sanskrit Literature. 2nd ed. Delhi : Motilal Banarsidass, 1971.

Macdonell, A.A. A Practical Sanskrit Dictionary. 6th ed. London : Oxford University Press, 1974.

————. A Vedic Reader for Students. Madras : Oxford University Press, 1972.

————. Vedic Mythology. Delhi : Indological Book House, 1971.

Mani, Vettam. The Puranic Encyclopaedia. Delhi : Motilal Banarsidass, 1975.

Markandeya Purāna. Translated by Manmatha Nath Dutt. Calcutta : H.C. Dass, Elysium Press, 1897.

Monier - Williams, Monier. A Sanskrit English Dictionary. London : Oxford at the Clarendon Press, 1900.

Moon, Edward. Hindu Pantheon. Delhi : Indological Book House, 1968.

Muir, J. Original Sanskrit Texts. London : Trübner & Co., 1870.

Radhakrishnan, S. Indian Philosophy. Vol I. London : George Allen & Unwin Ltd., 1929.

Sahai, Bhagwant. Iconography of Minor Hindu and Buddhist Deities. New - Delhi : Abhinav Publications, 1975.

Sorrensen, S. An Index to the names in Mahābhārata. Delhi : Motilal Banarsidass, 1969.

The Agni Purānam. Translated by Manmatha Nath Dutt Shastri. Varanasi : The Chowkhamba Sanskrit Series Office, 1976.

The Bhāgavate Purāna. Translated by Ganesh Vasudeo Tagore. Delhi : Motilal Banarsidass, 1974.

The Garuda Purānam. Translated by Manmatha Nath Dutt Shastri. Varanasi : The Chowkhamba Sanskrit Series office, 1968.

The Harivamsha. Translated by Manmatha Nath Dutt. Calcutta: Elysium Press, 1877.

The Hymns of the Rgveda. 5th ed. Translated by Ralph T.H. Griffith. Varanasi : The Chowkhamba Sanskrit Series Office, 1971.

The Ling Purāna. Translated by A Board of Scholars. Delhi : Motilal Banarsidass, 1973.

The Mahabharata of Krishna - Dwipayana Vyasa. Vol. I. Translated by Pratap Candra Roy. Calcutta : Bharata Press, 1884 - 1887.

The Rāmāyan of Vālmīki. Vol. I. Translated by Ralph T.H. Griffith. London : Trübner & Co., 1872 - 1873.

The Ramayana. Translated by Manmatha Nath Dutt. Calcutta : Deva Press, 1891 - 1893.

The Śiva Purāṇa. Translated by a Board of Scholars. Delhi : Motilal Banarsidass, 1974.

The Vishnu Purāṇa. 6 Vols. Translated by H.H. Wilson. London : Trübner & Co., 1866 - 1877.

The Vishnu Purāṇam. Translated by Manmatha Nath Dutt Shastri. Varanasi : The Chowkhamba Sanskrit Series office, 1972.

Wilkins, W.J. Hindu Mythology. Delhi : Delhi Book Store, 1972.

Winternitz, Maurice. A History of Indian Literature Vol. I. 2nd ed., Delhi : Oriental Books Reprint Corporation, 1972.

Article

Crooke, W. "Hinduism." Encyclopedia of Religion and Ethics. Vol. 6 : 690. Edited by James Hastings. Edinburgh : T & T. Clark, 1913.

_____. "Water, Water - Gods (Indian)." Encyclopedia of Religion and Ethics. Vol. 12 : 717. Edited by James Hastings. Edinburgh : T & T. Clark, 1921.

Geden, A.S. "Symbolism (Hindu)." Encyclopedia of Religion and Ethics. Vol. 12 : 142. 1921.

————. "Varuna." Encyclopedia of Religion and Ethics. Vol. 9 : 230. Edited by James Hastings. Edinburgh : T & T. Clark, 1917.

Macdonell, A.A. "Vedic Religion." Encyclopedia of Religion and Ethics. Vol. 12 : 607. New York : T & T. Clark, 1921.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

บทสวดสรรเสริญพระวรุณที่ปรากฏในวรรณคดีเรื่องพระศุนหเศป ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวไกทรงแปลเป็นภาษาไทย ผู้วิจัยได้กล่าวข้อ (๑) – (๕) ไว้ในวิทยานิพนธ์ หน้า ๑๕๙ ในที่นี้จะกล่าวถึงบทสวดสรรเสริญพระวรุณตอนต่อไป คือ

(๖) ข้าสรรเสริญพระองค์ด้วยถ้อยคำอันเคารพ ข้าขอประทานชีวิตอันผู้เริ่มบวงสรวงได้ทูลขอแล้วด้วยเครื่องสังเวย ข้าแต่พระวรุณผู้มีพระหฤทัยเอื้อเฟื้อ ขอจงทรงรำลึกถึงข้าบ้าง ข้าแต่พระองค์ผู้มีบุคคลได้สรรเสริญแล้วเป็นอันมาก ขอจงอย่าไกทรงพาเอาชีวิตของข้าไปเสียเลย

(๗) คำสรรเสริญนี้ ท่านทั้งหลายได้แสดงให้ข้าพระองค์ฟังแล้วทั้งกลางคืนและกลางวัน ความเข้าใจข้อนั้นได้เข้ามาถึงดวงหทัยแห่งข้าแล้ว ขอพระองค์ผู้ซึ่งศุนหเศปอันถูกพันธนาไว้แล้วได้ทูลวอน คือพระวรุณเทวราชนั้น จงโปรดให้ข้าได้รอดพ้นไป

(๘) ศุนหเศป อันเขาทั้งหลายได้จับผูกไว้แล้วที่หลักตรีสูล ได้ทูลวอนพระโอรสแห่งพระอทิติ ขอพระวรุณเทวราชผู้ทรงพระปรีชาฉลาดและหาผู้ต้านทานมิได้นั้น จงโปรดให้พราหมณ์รอดพ้นไป จงได้ทรงขยายเครื่องพันธนาการทั้งหลาย

(๙) ข้าแต่พระวรุณเป็นเจ้า ข้าพระบาททั้งหลายขอนอบน้อมกายถวายเครื่องบวงสรวงและสังเวย โดยหวังจะพ้นจากพระพิโรธแห่งพระองค์ ข้าแต่พระอสูรผู้ทรงพระปรีชาญาณอันประเสริฐ ขอพระองค์จงเสด็จมาอยู่ในท่ามกลางเหล่าข้า และช่วยทรงอ่อนผันบรรดา

บาปกรรมทั้งหลายที่เหล่าข้าได้กระทำมาแล้ว

(๑๐) ข้าแต่พระวรุณเป็นเจ้า ขอพระองค์จงได้ทรงช่วยแก้เครื่องพันธนาการแห่งตูข้า ทั้งเส้นบน เส้นกลาง และเส้นล่าง ฉะนี้แลข้าพระองค์จะได้รอดพ้นจากบาปกรรม โดยอาไศรยการบูชาพระโอรสแห่งพระอทิติแล้ว ด้วยอาการอันหาโทษมิได้

(๑๑) บรรดานรชนย่อมประพฤติพลั้งพลาดทุกคน แม้เหล่าข้านี้ไซร้ก็ประพฤติล่วงละเมิดในการลักการะแห่งพระวรุณเทพทุกวัน

(๑๒) ขอจงอย่าได้ทรงบันดาลให้เหล่าข้าถึงแก่ความตาย เพื่อความไม่พอพระหฤทัย และเพื่อพระพิโรธแห่งพระองค์นั้นเลย

(๑๓) ข้าแต่พระวรุณเป็นเจ้า ข้าขอวิงวอนให้พระองค์ทรงสงบพระหฤทัยโดยทรงฟังคำสรรเสริญ ประดุจนายสารถีปลอบม้าของเขาที่เหน็ดเหนื่อยฉะนั้น

(๑๔) อันนกทั้งหลายบินเวียนวนอยู่ริมรังฉันใด อันดวงจิตต์ของข้าก็เวียนวนมาอยู่ที่ความปรารถนาชีวิตฉันนั้น

(๑๕) เมื่อไรเล่าเหล่าข้าจะสามารถอัญเชิญพระวรุณผู้ทรงศักดิ์ผู้เป็นผู้นำและเป็นผู้เล็งเห็นนรชนหมู่มากนั้น มายังที่นี้เพื่อความสุขแห่งเหล่าข้า

(๑๖) ขอพระองค์จงทรงรับเครื่องสังเวยรวมกันนี้ทั้ง ๒ องค์ (มิตรและวรุณ) เพื่อแสดงไมตรีจิตต์แก่ผู้ถวายและผู้กระทำการบวงสรวงนี้

(๑๗) พระองค์ผู้ทรงทราบมรรคาแห่งสกุณชาติอันบินไปในอากาศ และพระองค์ผู้สถิตย์ในมหาสมุท ย่อมทรงทราบวิถีแห่งเรือทั้งปวง

(๑๘) พระองค์ผู้รับแล้วซึ่งการสักการะบูชา ย่อมทรงรู้จักซึ่งทวาทศมาศพร้อมด้วยเครื่องสังเวยนานาอันหาได้ในเดือนนั้น ๆ ทั้งทรงรู้จักอธิกมาศอีกด้วย

(๑๙) พระองค์ผู้ทรงทราบมรรคาแห่งลมทั้งหลายอันเป็นของใหญ่โตอันเป็นสง่าและเลิศ และทรงรู้จักบรรดาเทพเจ้าผู้สถิตย์อยู่ในฟากฟ้า

(๒๐) พระวรุณ ผู้ทรงรับแล้วซึ่งยัญบูชาอันพึงเคารพ ผู้ทรงบันดาลสรรพสิ่งประเสริฐให้เป็นไป พระองค์ไชร้ได้เสด็จสถิตย์แล้วในท่ามกลางเทพบุตรทั้งหลาย เพื่อทรงแผ่อาณาเหนือท่านทั้งหลายนั้น

(๒๑) จากที่นั้น พระองค์ย่อมเล็งเห็นสรรพสิ่งซึ่งเป็นอัศจรรย์ทั้งที่ได้มีมาแล้วในอดีต และที่จะมีมาในอนาคต

(๒๒) ขอพระอาทิตย์ผู้ทรงญาณจงได้ทรงกุมเกรงรักษาเหล่าข้าตลอดชีวิต นำข้าไปในมรรคาที่ชอบ และบันดาลให้ชนมพรรษากาลยั่งยืน

(๒๓) พระวรุณเป็นเจ้า ได้แต่งพระกายอันผ่องใสแล้ว ทรงเกราะทองอันส่องรัศมีทั่วไปโดยรอบ

(๒๔) พระองค์คือเทพเจ้า อันศัตรูทั้งหลายมิได้บังอาจที่จะกระทำให้เป็นที่ขุ่นเคือง ทั้งบรรดาผู้ที่กดขี่มนุษนิกร และผู้ที่เต็มไปด้วยความทุจริตก็มิได้บังอาจเช่นกัน

(๒๕) พระองค์ผู้ได้ประทานความเจริญแก่มนุชน โดยมิได้ทรงหวงแหน ผ่อนให้เพียงกึ่งเกียว และสิ่งซึ่งประทานความเจริญแม้แก่กายแห่งเหล่าข้า

(๒๖) อันความรำคาญแห่งข้าไซร้ ย่อมหวลกลับมายังพระองค์ ประดุจฝูงโคอันหวลกลับไปยังทุ่งหญ้าฉะนั้น

(๒๗) ขอพระองค์พร้อมด้วยข้าพระบาท จงได้ประกาศว่า เครื่องสังเวยของข้าได้จัดไว้พร้อมแล้ว และขอเชิญพระองค์เสวยสิ่งซึ่งเป็นที่พอพระหฤทัย ในตำแหน่งแห่งโสตรพราหมณ์

(๒๘) ตูข้าได้เห็นแล้วซึ่งเทพเจ้า อันนรชนทั่วไปอาจจะแลเห็นได้ ตูข้าได้เห็นแล้วซึ่งรถของพระองค์ในโลกนี้ แน่แล้วพระองค์คงจะทรงรับคำสรรเสริญแห่งตูข้า

(๒๙) ขอพระวรุณเป็นเจ้า จงทรงฟังคำทูลแห่งตูข้า ขอจงทรงบันดาลให้เหล่าข้ามีความสุข ตูข้าได้ทูลวอนพระองค์แล้ว เพื่อขออารักขาแห่งพระองค์

(๓๐) ข้าแด่พระองค์ผู้ทรงญาณ ผู้ทรงส่องสว่างที่สวรรค์และปัถพี และทั่วโลก ขอพระองค์จงทรงฟังและตอบคำทูลเหล่านี้ด้วยสรรพศิริสวัสดิ์

(๓๑) ขอจงทรงช่วยแก้ให้ข้าได้พ้นจากเครื่องพันธนาการเส้นบน จงทรงแก้เส้นกลางและเส้นล่าง เพื่อข้าจะได้คงมีชีวิตอยู่สืบไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นางสาวนภาพรรณ โอวัฒนากิจ เกิดที่จังหวัดอุทัยธานี เป็นบุตรของนายกิ้น นางพิศ โอวัฒนากิจ สำเร็จปริญญาการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) จากวิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปัจจุบัน) จังหวัดชลบุรี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๑ ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๑๑ – ๒๕๑๗ ได้เข้ารับราชการในตำแหน่งอาจารย์ประจำหมวดภาษาไทย วิทยาลัยครูนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ต่อจากนั้นถึงปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย วิทยาลัยครูเทพสตรี จังหวัดลพบุรี.

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย